

(1) תלמוד ירושלמי מסכת סוכה פרק ג [דף נג טור ב]

נישמענה מן הדא, סוכה גזולה: אית תניי תני כשירה, אית תניי פסולה.

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: מאן דאמר כשירה בשגזל קרקע, מאן דאמר פסולה בשגזל פסל ואיפשר שלא ייקשר במיישב מלמעלן.

רבנן דקיסרין בשם רבי יוחנן בין זה ובין זה פסולה; אי זו היא גזולה פסולה? כל שהוא נכנס בתוך סוכתו של חבירו שלא מדעתו.

(2) תלמוד בבלי מסכת סוכה דף לא עמוד א

תנו רבנן: סוכה גזולה, והמסכך ברשות הרבים. רבי אליעזר פוסל, וחכמים מכשירין. אמר רב נחמן: מחלוקת בשתוקף את חבירו והוציאו מסוכתו. ורבי אליעזר לטעמיה, דאמר: אין אדם יוצא ידי חובתו בסוכתו של חבירו. אי קרקע נגזלת - סוכה גזולה היא, ואי נמי קרקע אינה נגזלת - סוכה שאולה היא. ורבנן לטעמיהו, דאמר: אדם יוצא ידי חובתו בסוכתו של חבירו. וקרקע אינה נגזלת, וסוכה שאולה היא. אבל גזל עצים וסיכך בהן - דברי הכל אין לו אלא דמי עצים. ממאי - מדקתני דומיא דרשות הרבים, מה רשות הרבים קרקע לאו ידיה הוא - סוכה נמי לאו קרקע ידיה הוא. ההיא סבתא דאתאי לקמיה דרב נחמן, אמרה ליה: ריש גלותא וכולהו רבנן דבי ריש גלותא בסוכה גזולה הווי יתבי! צווחה ולא אשגח בה רב נחמן. אמרה ליה: איתתא דהוה ליה לאבוהא תלת מאה ותמני סרי עבדי צווחא קמייכו ולא אשגחיתו בה? אמר להו רב נחמן: פעיתא היא דא, ואין לה אלא דמי עצים בלבד. אמר רבינא: האי כשורא דמטללתא דגזולה, עבדי ליה רבנן תקנתא משום תקנת מריש. - פשיטא, מאי שנא מעצים? - מהו דתימא: עצים שכיחי, אבל האי לא שכיחא, אימא לא - קא משמע לן. הני מילי - בגו שבעה, אבל לבתר שבעה - הדר בעיניה. ואי חבירו בטינא, ואפילו לאחר שבעה נמי - יהיב ליה דמי.

(3) ברכי יוסף אורח חיים סימן תרלז¹

כתב הרב שבלי הלקט משם הרב העטור שכתב בספר הדברות (דף פה ע"ד) וז"ל, מסתברא גזולה שגזל עצים וסיכך בהם, ולא רצה לפרוע הדמים, וההיא אתתא דאתאי לקמיה ריש גלותא ור"נ כו' (סוכה לא א), התם לא היו נותנין לה הדמים, עכ"ל. והקשה הרב אליה רבה (אות ח) א"כ אמאי אמר ר"נ פעיתא היא דא. עכ"ד. ויותר יקשה מאי דאתמר קמיה הכי צווחא ולא אשגח בה ר"נ, דהיכי לא אשגח בה, והרי כיון דלא רצו לתת הדמים באמת דהויא סוכה גזולה. ואולי יש לישב דהרב דקדק דאמר ר"נ אין לה אלא דמי עצים בלבד, דמזה מוכח דאכתי לא יהבו ניהלה דמיה, דאי לא, הכי הוה ליה למימר, מכי יהביתו דמי לית לה מידי. וגם רצה לישב מאי דאמרה בסוכה גזלי יתבי, דמדהתלמוד מיייתי מאי דאמרה, משמע דדינא קא משתעיא בצד מה. ולכן מפרש הרב דאכתי לא יהבי דמי, ומיהו לא שלא היו רוצים לתת דמיה, אלא דלפי שעה לא יהבו לה, ואיהי סברה דלא בעו מיהב לה, ולכן זאת אומרת בסוכה גזולה יתבי, וברישא לא אשגח בה, דידע דכבר רוצים לתת דמיה, והיינו דקאמר נמי אין לה אלא דמי עצים בלבד, כלומר תנו לה ופטרוה. ודוק.

(4) ערוך לנר מסכת סוכה דף לא עמוד א

בגמרא ההיא סבתא דאתי לקמא דר"נ. בהך מעשה ז"ל טובא דמ"ט לא אשגח בה רב נחמן אחרי דבאמת הי' לה עכ"פ לתבוע דמי עצים ועוד דמה כוונת האשה לייחס עצמה אחר אברהם אבינו למען תבוע דינה ומה ענין שהזכירה כמה עבדים היו לו ועוד למה ביזה ר"נ אותה לומר פעיתא היא דא ועוד כשהזכיר מה יש לה לתבוע למה אמר בלשון נסתר ואין לה אלא דמי עצים ולא אמר לה בעצמה אין לך אלא דמי עצים.

והנלענ"ד ביישוב כל זה דהאשה כשבאה לפני ר"נ מסתמא לא המתינה עד חה"מ אלא מיד ב"ט ראשון כשישבו בסוכה באה לפני ר"נ והנה אם באמת הי' להסוכה דין גזולה ע"כ הי' צריך ר"נ לאשגוחי בה למען הפריש ריש גלותא ורבנן מאיסורא אבל ר"נ שידע הדין שאין כאן פסול גזולה ושאין לה תביעה רק דמי עצים לא רצה לומר לה זה שזה דין ממונות הוא ואין דנין ב"ט (ביצה לו ב) ולכן לא אשגח בה. אמנם האשה שלא ידעה מזה סברה שמה שלא השגיח ר"נ בה הוא מפני שסבר שאין כאן דין גזולה אצל ריש גלותא כיון שהוא לא גזל רק עבדיו גזלו העצים כמו שפי' רש"י וא"צ ליתן דין על מעשה עבדיו לכן אמרה אתתא דה"ל לאבוהא תלת מאה ותמני סרי עבדא דאמרין בנדרים (לב א) וירק את חניכיו שמנה עשר ושלוש מאות חד אמר שהוריקן בזהב ומפרש

¹ Rabbi Chaim Yosef David Azulai (Chida), scion of a famed rabbinical family originating from Castille and Morocco, was born in 5484 (1724 CE) in Jerusalem. The Chida was considered the greatest halachic authority in the Oriental and Italian Jewish communities. His huge, multifaceted literary output included halachic rulings, kabbalah, commentaries on the Bible and Talmud, bibliography, and travelogues; he was also involved in community affairs.

הטעם בב"ר (פרשה מ"ג) שלא יהו להוטין אחר הממון כמו שהביאו התוס' לקמן (ע"ב ד"ה והירוק) הרי אברהם שהיו לו הרבה עבדים נזהר לשמרם שלא יהו להוטין אחר ממון אחרים ולמה לא עשה גם ריש גלותא כן והניח לעבדיו לגזול

והנה ראה ר"נ שע"י הצווחה אם לא ישתיק לה יתילד ביזוי כבוד ריש גלותא וביזוי ת"ח שלזה נתכוונה האשה במה שאמרה ריש גלותא וכולהו רבנן דריש גלותא בסוכה גזולה הוי יתבי לומר שכולם ידם במעל הזה לכן מעתה ראה שע"כ צריך לגלות לה דינה למען השתיקה ומ"מ לא רצה לדון לה דיני ממונות ב"ט על כן עשה עצמו כמורה הלכה לתלמידים כדי שתשמע גם היא ואמר פעיתא היא דא לומר אם לא שקולנית היא הייתי שותק היום ולכן שתקתי בתחלה אבל אחר שמגבהת קולה לצעוק למען בזות לריש גלותא וחכמים לכן אני אומר לכם שאין לה רק דמי עצים בלבד ובזה התחכם ר"נ להשתיקה מבלי שהוצרך לדון לה דין ב"ט: